n oglinda documentelor

DEȘTEPTAREA MOLDOVENILOR DE PESTE NISTRU

(Urmare. Vezi începutul în nr.nr. 187, 188, 189).

Astăzi cînd voi vă deșteptați la o viață nouă, să știți voi, că frații voștri din Transilvania o duc nespus de greu, că ei sunt amenințați de moarte și că numai așa vor putea scăpa, dacă toți fiii neamului lor vor lupta într-un gînd pentru înfrîngerea dușmanului.

Noi, Transilvănenii, cari ne aflăm astăzi printre D-Voastră, fie ca bejenari, fie ca voluntari în oastea românească, fie cu inima înghețată

cînd ne gîndim la țara noastră, dar cînd ne gîndim la bucuria D-Voastră, inima ni se umple de bucurie. Iată, vouă v-a răsărit soarele dreptății! Noi de o mie de ani luptăm zadarnic pentru libertate, voi iată-vă în măsura de a vă avea deodată toate drepturile pe cari vi le doriți! Văzînd dreptatea dumnezeească de care vă împărtășiți, sufletele noastre prin nădejdi tot mai puternice, că acea dreptate ne va fi dată și nouă. Nu se poate ca în Europa Românii cari au luptat mai mult, să nu dobîndească nimic, cît vreme li se recunoaște totul Românilor de la Nistru, cari acum se deșteaptă mai întîi din somnul lor cel lung.

Astfel sărbătoarea D-voastră de astăzi ne întărește inima și ne dă putere să luptăm și de acum înainte pentru dobîndirea drepturilor, pînă ce le vom dobîndi ca și voi.

Vouă, fraților moldoveni, vă doresc ca Dumnezeu să vă ajute să puteți stăpîni drepturile pe cari le-ați căpătat și să ajungeți cît mai curînd un stîlp puternic al vieții întregului neam, iar vouă, fraților ardeleni, cari pribegiți fără noroc prin această țară, vă zic: nu vă pierdeți credința în biruință, căci dreptatea noastră va trebui negreșit să iasă biruitoare și noi ne vom întoarce pe la casele noastre, la părinții noștri, la tot ce-am iubit în Ardealul nostru scump după care ni se topește sufletul.

Să strigăm cu toții într-un glas:

Trăiască frații moldoveni de pe malul sting al Nistrului! Trăiască întreg neamul românesc!

Cuvîntarea reprezentantului Ardealului a fost primită cu multă dragoste. Prizonierii transilvăneni erau mulțămiți în sufletele lor că și aici în pribegie, au avut norocul să audă o vorbă de mîngîiere și de îmbărbătare de la un om din țara lor, iar moldovenii erau bucuroși să audă despre frații lor, de cari s-au despărțit acum cîteva sute de ani și despre cari n-au mai știut nimic. Soarta lor i-a înduioșat și parcă din fețele ascultătorilor cetiai o adevărată durere frățească pe urma celor auzite.

DELEGAȚIA DE LA CHIȘINAU PUNE IN MINA MOLDOVENILOR DE PESTE NISTRU STEAGUL NAȚIONAL

După această cuvîntare delegatul Sfatului Țării republicii moldovene, deputatul **Gheorghe Mare** iese în fața adunării cu un frumos steag (flag) național și întinzîndu-l președintelui adunării spune aceste cuvinte, cari au mișcat pînă la lacrimi pe toți cei de față:

Cinstită adunare. Delegația de la Chișinău vă pune în mînă steagul acesta. El este steagul neamului nostru. Sub umbrirea lui trăiește întregul neam moldovenesc și romanesc și pentru izbînda lui luptăm cu toții în aceste vremuri.

Voi pînă acum n-ați avut steag, n-ați avut drepturi, n-ați avut conștiința națională. De astăzi înainte steagul nostru național va flutura mîndru și plin de încredere și peste voi. Să lucrați așa, ca să-i faceți cinste; să luptați așa, ca să-l duceți întru toate la izbîndă!

De ridicarea acestui steag aici, astăzi, nu ne bucurăm numai noi moldovenii, dar se bucură dimpreună cu noi și frații noștri ardeleni, bucovineni și romani cari se află printre noi, și cari cu înduioșare se uită la steagul pentru care ei au dat de sute de ani lupte înverșunate. Avem cu toții un

steag — avem cu toții o datorie! Trebuie să ne ajutăm unul pe altul, ca mai ușor să izbutim. Neamul nostru, care a fost atîta vreme apăsat de stăpîni, nu trebuie să mai fie de acum înainte rob nimănuia!

D-voastră de-acum sunteți dezrobiți, — pentru frații ardeleni și bucovineni ceasul dezrobirii încă n-a sunat, dar el va trebui să sune. D-voastră astăzi puneți în pămînt un bob mic de sămînță, dar din el, cu vremea, va ieși un copac mare, cu roade dulci și bogate. Cei ce vin pe urma noastră își vor aduce aminte de D-voastră și vă vor binecuvînta. Prin carte vă veți lumina și întări. Să punem deci copiii la carte, căci prin ea vom deștepta neamul și vom pune temelie nezguduită culturii naționale. Dumnezeu să vă ajute ca să puteți duce la izbîndă întreg programul de muncă, de care, ca popor slobod, vă bucurați de acum, fără nici o piedică. Să trăiască toți acei cari luptă pentru biruința steagului nostru național, ridicat astăzi, după veacuri de apăsare, și pe malul stîng al Nistrului nostru! Să trăiască întreg neamul nostru!

Cuvîntarea d-lui Mare a stîrnit puternice bătăi în palme. Președintele adunării, luînd în primire steagul, a adus mulțumire și a dat cuvînt, că **Moldovenii de pestre Nistru vor ști prețul acest lucru nou, pe care ei pînă acum nu l-au cunoscut.**

După aceasta a adus salutări d. Anton Crihan, deputat în Sfatul Țării și inspector al oastei moldovenești din Basarabia, care a vorbit astfel:

CUVINTAREA DOMNULUI CRIHAN

Fraților! Viața e un lucru greu și omul se gîndește întruna: cum ar face ca să și-o ușureze? Așa fac și popoarele. Noroadele Rusiei, dorind să-și ușureze viața, au făcut revoluție, și îndată fiecare din ele s-a și gîndit să tragă foloase pe urma ei. D-voastră ați fost cei din urmă care v-ați gîndit să vă folosiți pe urma revoluției. Ori și cum, eu vă sfătuiesc să fiți uniți, să luminați țărănimea pentru toate drepturile naționale. Dacă veți fi uniți, veți căpăta și drepturi și pămînt, dacă nu, nu veți căpăta nimic. Unirea vă trebuie nu numai pentru a vă dobîndi drepturile, ci și pentru a vă putea apăra de neamurile, cu cari locuiți împreună. Pentru a putea lupta cu izbîndă, vă trebuie și cultură, și anume cultură națională. Numai în școala națională veți putea cîștiga adevărata cultură. În școala de pînă acum voi ați învățat o limbă, în școala moldovenească din viitor veți învăța știință. Știința e putere, și cine e stăpîn pe puterea aceasta e stăpîn pe viață.

În Basarabia sunt Moldoveni mulți, peste două milioane. Dacă vă veți uni cu ei, veți fi tari. În numele lor, vă chem la unire, vă chem la frăție, vă chem la luptă pentru izbîndirea tuturor drepturilor noastre ale tuturor.

Cuvintele din urmă ale d-lui Crihan au plăcut mult adunării, care l-a aplaudat cu putere. Se vedea că aceste cuvinte sunt dorite din toată inima de ascultători.

A vorbit după aceea marinarul V. Gafencu, deputat în Sfatul Țării, care a spus următoarele:

Ca marinar eu am umblat prin multe țări și am întîlnit mulți oameni. Pretutindeneа m-am încredințat de un adevăr că, adecă, neamurile unite sunt mai luminate și mai tari. Asta am văzut-o foarte bine la Finlandezi, cari deși sunt un popor mic și deși au fost și ei supuși Rușilor, fiind stăruitor și uniți, au ajuns luminați și tari. Cu cîtă durere am întîlnit însă pe Marea Neagră moldoveni care se rușinau să spuie că sunt moldoveni! Dar, acum, însfîrșit, a trecut și pentru noi vremea, în care să ne rușinăm de neamul nostru. Cînd am ridicat la Odesa flagul nostru național, s-a trezit și în Moldoveni mîndria de neam. Am văzut și Moldoveni de peste Nistru cari se uitau cu mîndrie la acest steag.

De acum avem steag și pentru biruința lui vom lupta pînă la sfîrșit. Drepturile, după cari atîta vreme am luptat, nu le vom mai da din mînă nici odată, vie milioane de dușmani peste noi!

După d-l Gafencu a hiritisit adunarea **președintele Sfatului țărănesc din ținutul Tiraspolului**, care și-a arătat bucuria că Moldovenii de aici se apucă de lucru pentru asigurarea drepturilor lor, — apoi împuternicitul **Obștei învățătorilor din ținut**, care spune că fiecare norod are de acum dreptul de a învăța în școli pe limba lui, — apoi împuternicitul **Sfatului muncitorilor și soldaților**, care a adus urări de bine Moldovenilor.

A urmat apoi la cuvînt soldatul **Toma Jalbă** care a grăit în chipul următor:

(Va urma).